

БЮЛЕТЕНЬ

Українського Визвольного Руху

Bulletin of the Ukrainian Liberation Movement

Bulletin der Ukrainischen Befreiungsbewegung

Серпень 1952 р.

Періодичне видання

Ч. 6

Черговий більшовицький маскарад

Як повідомило радянське радіо, восени ц. р. буде скликаний XIX з'їзд більшовицької партійної зграї. Головний Кремлівський диригент вирішив більш для зовнішнього вжитку, продемонструвати, що він теж нібито потребує обговорення й санкціонування своїх давно вже ним вирішених і опрацьованих рішень, спрямованих на підсилення всесвітнього комуністичного руху й пригноблення підсоветських народів. Те, що всесоюзні з'їзди партії згідно з партійним уставом повинні скликатись не мельше одного разу в три роки, це автора «найдемократичнішої конституції в світі» — не торкається. За уставом перерва поміж з'їздами — три роки, а для «хазяна» уставу — тринадцять (бо останній партійний з'їзд відбувся в 1936 р.). Але все це, зрозуміло, не має жодного значення; бо що, крім найпідлішої, низької інсценіровки уявляють собою всі ці сталінські з'їзди, сесії, вибори та інші «волевиявлення» зігнутого в «баранячий ріг» підсоветського народу. Навіть елементарно уявляючий собі природу сталінської влади — добре знає, що ця влада є заведена до крайніх меж деспотія, рівної якій — за жорстокістю, безглуздістю та нездатністю до будь-чого конструктивного — світ не знав.

Від партійних з'їздів і сесій «верховної ради» до самих незначних зібрань парткомів, місцевкомів, колгоспних зборів — все вирішується за здалегідь одержаними інструкціями й вирішується, як правило, одноголосно. «Хто проти?» — таке питання за інерцією ще вживається при голосуванні, але таких дурнів, які підносили бруку, вже багато років у СРСР не існує. Сталінським режим, це — неперевершений заразок поліційної держави, де все й вся приведено до загального червоного знаменника.

Тому, для чого скликається XIX з'їзд,

що на ньому буде «обговорюватися» й «вирішуватися» для нормальної людини не має ніякого значення. Те, що партія робітників — ВКП(б) стане завтис «комуністичною партією советського союзу», від цього ця партія ні в якій мірі не стане іншою. Так само люто буде ненавидіти її нарід. У продбаченій новій назві відсутній буде додаток «б», мабуть, тому, що Сталін добре знає, що саме цей додаток нагадував і нагадує про більшовизм і більшовиків, і це є особливо ненависним. Але відкинути цей додаток — це зовсім не означає викинути ненависть із розуму й серця підсоветської людини.

XIX з'їзд, як повідомлено, ліквідує „політбюро“ й „оргбюро“ й замість них створить „президію ЦК“ і залишить „секретаріат“. У цьому закладений цілий комплекс міркувань пакуючої верхівки. Перш за все така реконструкція партійних органів ВКП(б) явно переслідує ціль ще більшої централізації партійного апарату пригноблення. В цілому ця централізація підказана й підкорена інтересам інтернаціонального комунізму, а саме: зв'язати всі комуністичні сили світу, поставивши над ними єдиного державного й нетерплячого непослуху „господаря“.

Ні для кого не є таємницею, що всі комуністичні партії світу — Німеччини, Франції, Італії, Китаю, США, не кажучи про „сателітів“ — є звичайнісінькі філіяли Москви, і ніякої незалежності думки й дії вони не мають. Їхні „генеральні секретарі“ призначаються з Кремлю, а ті, що не годяться політбюрові — негайно усуваються чи то шляхом звичайної розправи, яка зветься „судом“, чи відкликаються „для лікування“ до Москви, щоб ніколи не повернутися назад.

Ліквідація політбюра теж підказана й певній мірі тими ж міркуваннями, що в

усунення з назви ВКП(б) додатку (б). Кремлівські узурпатори добре знають з чим пов'язане, як у себе дома, так і в зовнішньому світі — це слово. Усі криваві злочини більшовизму, розстріли мільйонів неповинних людей, Катинь і Вінниця, голод, гігантська сітка концтаборів смерті, безсовісний обман народу, брехлива й нахабна пропаганда про більшовицький „рай“, глум над елементарними законами людської моралі, — усе це переплетене тісно зі словом „Політбюро“. І без сумніву, що дешевий акробатичний вибрик Сталіна, нікого не обдурить. Уся кривава спадщина політбюро повністю перейде до ЦК. Нарід легко й під новою фірмою впізнає все тих же більшовицьких псів.

Заміна „політбюра“ „президією ЦК“ означає також дальший розвиток і зміцнення диктаторської машини та звукування можливостей для спротиву й заколотів всередині партії.

„Директиви“ в справах нової „п'ятирічки“, що будуть обговорюватись на з'їзді — це теж обов'язковий і звичайний додаток до всіх Сталінських страв. Це черговий аврал, який зажене нарід на каторжну й непосильну працю, це — нові сльози, піт і кров. ХІХ з'їзд, вносячи в програмне питання про п'ятирічку, затвердить особливу ефективно діючі засоби для висмоктання всіх соків з народу й відповідним чином „озброїть“ більшовицьких погоничів. Зрозуміло, що з'їзд також красномовно дасть зрозуміти цим погоничам про те, що їх чекає, коли вони своєчасно й у палейній мірі не виявлять „дотогонного ентузіязму“.

Замість усяких гадань, аналізів, розміслювань про те, що дасть, чи може дати ХІХ з'їзд окаяної партії, буде найвірнішим сказати таке: щоб не робив Сталін і слухняна до нього партія, все буде спрямоване до єдиної цілі — посилити інтернаціональний комунізм, вехтуючи всіма інтересами поневолених народів та забезпечити підкорення комунізмові цілого світу.

У такому саме плані повинні розглядатися всі дії міроприємства комуністичної влади. Хто цього не розуміє, той ніколи не зрозуміє істоти більшовизму та неспро-

можній буде організувати належну відсіч йому.

Якими наївними де-коли здаються коментарі великих чужоземних часописів, що присвячені різним подіям офіційного життя СРСР: переміщенням чоловічих урядових осіб, висловлюванням Сталіна, інтерв'ю з ним, дипломатичним нотам і т. д. Так і хочеться порадити цим коментаторам брати приклад з пересічної підсоветської людини: вона читає в советських часописах лише розділ про події зовнішнього світу й нічого не хоче слухати й читати про події у власній країні, бо знає, що все це є брехня та нудне партійне словоблудіє. Чи не однаково підсоветській людині, з яким прізвиськом „емгебіст“ виб'є їй зуби й зажене на десять років далеких концтаборів? Хіба не однаково йому — Політбюро чи ЦК, Берія чи Маленков — примусять його виконувати непосильні норми праці на фабриках та в колгоспах, та при тому ще дертися в „стахановці“, бити себе в груди і закликати товаришів до дотермінового виконання плану. І вже зовсім йому байдуже, чи Громико чи Невгвомико сидить у „Об'єднаних Націях“ і там виконує заздальгідь вивчену ролю комуністичного блазня.

Усякі думки про те, що комуністичний режим виявляє ознаки демократизації, еволюціонує в напрямку демократизму, є величезною помилкою і самообдурюванням. Тому всякий, хто ще вірить у можливість мирного співіснування систем вільного світу й Сталінської тиранії — є непоправним оптимістом, якого ранив чи пізніш жде гірке розучарування. Від жодних «нових» рішень сталінського виробу не слід чекати нічого «нового», бо воно, після навіть поверхового аналізу виявиться таким же «новим», як і осточортілі звуки «інтернаціоналу», якими частувало поверх 30 років советську людину советське радіо. Навіть, як кремлівські бузовіри проголошують щось нібито приємне, подібне до „подарунків“, то і тоді треба рішуче відмовитися від них, пам'ятаючи знаменні слова з „Іліади“: „Я боюся Данайців, навіть, коли вони приносять дари“. У сталінських „данайців“ отруєні всі „дари“. І ХІХ з'їзд принесе лише отруєні страви.

Д. Гулай

**За єдиний антибільшовицький фронт народів!
Стіймо непохитно на охороні демократичних прав
українського народу!**

Папа Пій XII і народи Росії

7 липня 1952 року, в день свята св. Кирила та Мефодія, Римським Папою Пієм XII було підписано Апостольське Послання до всіх народів Росії (Ad universos Russiae Populos) 24 липня 1952 р. це Послання було оголошене в пресовому органі Ватикану «Osservatore Romano». Послання є документом великої політичної ваги, значення якого російська еміграція не повинна не дооцінювати.

Для тих, хто не байдужий до історичної правди, кому ясні завдання російської еміграції, кому є зрозумілою та велика шкода справі антшкуністичної боротьби, що її спричиняють сепаратистські екстремістські елементи різних напрямків, які вилізли, в ці тяжкі для народів Росії часи, начебо мокриці із щілин — Послання Папи — найавторитетнішого представника всесвітнього католицизму — набуває особливого значення.

Ні для кого не є таємницею, що крайні сепаратистські групи, особливо в їх галицькій греко-католицькій частині та їх друзі з кіл «Національної Ради» — вже давно оббивають пороги Ватикану й намагаються там знайти підтримку своїм авантюристичним цілям. Ці кон'юктурщики обрали своїм фахом вишукування джерел, з яких можна було б добувати матеріальні засоби для зміцнення своїх «вождівських» спрямовань. Ці панове надзвичайно є винахідливими і не відрозумілими при виборі засобів. Вони вміють торгувати всім. Історія їхніх «патріотичних подвигів» — це суцільна орієнтація на всіх, хто в той чи інший мент потрапляв до них під руку. І орієнтація — лише на чужоземну силу, але в жодному випадку не на власний нарід. Не даремно В. Винниченко з такою різкістю і пристрасною засуджував цих прихильників «орієнтацій». Для унаочнення «орієнтаційних» здібностей українських екстремістів досить пригадати приклад з недавнього минулого — 1941 р., коли відомий український «вождь» раптово виявив у собі ніжні почуття до переможного Гітлера та його «наці», не посоромився одержати з рук Гестапо «Самостійну Українську Державу» й був певно дуже здивований, коли дуже скоро, в тому ж 1941 р., опинився в гітлерівському кайдугі. А сталося це через те, що не дуже спритний на розум «вождь» не зрозумів, що Самостійну Україну, хоч би й гітлерівською виготовлення, не створюють у кабінетах гестапівських урядовців, не говорячи вже про те, що лише божевільний міг визволяти Україну в такий спосіб.

Послання Папи дозволяє стверджувати, що деконструктивну діяльність екстремістського політиканського накипу Верховний Голова Католицької Церкви не лише не підтримує, але й засуджує. У тексті Послання Папа всюди звертається до «російського народу», чи говорить він про минуле Руси, чи про її сучасне. Папа не бачить будьяких окремих інтересів народів Росії й розглядає ці народи, як єдиний політичний й культурний організм, що перебуває під гнітом сталінської деспотії. Папа ясно вказує, що ворогом підсоветських народів є не Росія, а більшовизм підкреслюючи цим природньо правильний шлях, яким може й повинна йти консолідація сил християнського світу для спротиву комуністичному злу. Звертаючись до російського народу й розуміючи під цим усю родину російських народів, Святий Отець підносить молитви за те, «щоб істинна свобода, подобаюча людині, громадянам і християнам, була побудована для всіх, як належне їм право.

і в першу чергу для Церкви», й «щоб дійсний мир, заснований на справедливості й одуховлений милосердям...» Папа називає російський нарід «великим, що уславився в історії своїми подвигами, своєю любов'ю до батьківщини, своєю працьовитістю, своєю ошадністю, побожним почитанням Бога та Бородиці».

Папі добре відома історія народів Росії і теперішнє їхнє становище. В Посланні проводиться істинна християнська й незаперечна думка, що не роз'єднання родини російських народів і не роз'єднання загально-європейської родини, а об'єднання, федерація їх — є основним завданням сучасного світу.

І як безмежно далекі слова Первосвященника Римської Церкви від бризкаючих ненавистю, сповненого злобою антихристиянського виття різних Стецьків, Андрієвських, Добранських та Ко. Миру, милосерддю вчить Папське Послання. У цьому саме — великий сенс його, в цьому його сила, в цьому його моральне й політичне значення, як акта, що закликає до протиставлення себе братоненависницькому комунізму.

Цілком зрозуміло, що Послання Папи прийшлося не до смаку Стецькам та всім подібним йому.

Ще до підписання Послання п. Д. Андрієвський з «Національної Ради» відвідав Рим й там віщував про все: про поділ Росії, про те, що краще Сталін та більшовики, ніж визволена Росія без самостійної України й т. д. й т. д. Він не казав лише про одне: про боротьбу з комунізмом, про визволення України від влади сталінських катів, про страждання своїх братів і про те, як їм допомогти. Й часто не можна зрозуміти, де починаються інтереси Політбюро й кінчаються інтереси Андрієвських. А «Український Самостійник» в ч. 35 від 24.8.52 вмістив цілу статтю під заголовком — «Національне питання СРСР в посланні Папи». Звичайно в Посланні «Самостійнику» не подобалося все. Та воно й зрозуміло. Як Папа не говорить про «самостійність» і про «самостійників», то звичайно Послання Папи не має жодної цінності. Політичний примітив із «Самостійника» серйозно думає, що він стоїть у центрі світової уваги і що Голова Римсько-Католицької Церкви ні про що інше, крім «прагнень» «Самостійника» не повинен говорити. «Це звернення Найвищого Архипастира Католицької Церкви творить для нас, — говорить автор згаданої статті, — велике — бо неочікуване — розчарування... гирке розчарування, пронизливий біль відчують ті українські католики, коли довідаються про Послання... що Архипастир зигнорував їх і навіть образив... Великі сумніви будуть шарпати їх душі, буде слабнути воля до оборони Церкви...»

Зворушливо й лірично.

Ображений «Самостійник» й тим, що Папа в Посланні назвав «Україну тільки південною частиною Руси», й «що Послання болюче б'є по нашим національним почуванням», й що воно «велика й кардинальна помилка». Не будемо входити в полеміку з курками, що думають лише про просо, й при тому про просо не для свого народу, а для себе особисто. Але ми дозволимо собі нагадати деякі факти, які можливо допоможуть агнцям з «Самостійника» зрозуміти, чому Послання Папи не могло приділити

уваги улюбленим для «Самостійника» темам.

У німецькому журналі «Weltbild» за 8 жовтня 1950 р. в статті «Das wusten Sie nicht von Nürnberg (IV)» наводиться зізнання на Нюрнберзькому процесі заступника шефа німецького «Nachrichten Dienst» генерала Ервина Лагузена. Цей генерал засвідчив, що на нараді за участю шефа німецької контр-розвідки адм. Канариса (забитого Гитлером), Лагузена й Ріббентропа — Канарису було запропоновано план знищення польської інтелігенції, польського духовенства й євреїв. Цей план, після відмовлення Канариса покласти виконання його на вермахт, Ріббентроп запропонував здійснити шляхом організації повстанського руху українців і так кинути польські садиби в полум'я та знищити всіх євреїв. Ці свідчення не були заперечені на суді. Події в 1941-42 р. в Галичині та Волині показали, що повстанські українські загоны дійсно були організовані, польське населення в Галичині й на Волині зазнало знищення в самий жорстокий і нелюдський спосіб, його житла було кинуте в полум'я. Було знищено й пограбовано єврейське населення. За матеріалами поданими в «Новому Русському Слові» № 14698 — 24.7. ц. р., в статті «Трагічні роковини» — бандерівськими загонами було знищено 25 000 євреїв з Закарпатської України. Ця акція була переведена за прямими дорученнями Гестапо. До цього потрібно додати — знищення галицьких, волинських і польських євреїв.

Очевидці цих подій не можуть ствердити, що в цих звірячих діях приймали участь широкі шари українського народу. Ні, це справа рук окремих «вождів» та набраних ними аморальних елементів з української галицької молоді. Переслідування зазнали також росіяни, військово-полонені, та також українці, коли походили з підсоветської України, або коли вони не поділяли думок «вождів». Заперечувати ці факти є даремним, але висновки зробити з цього — треба. Чи не здається панам з «Самостійника» більш переконливим, коли скажемо: «не Папа Римський Вас образив, а Ви образили Папу й в його особі Християнську Церкву. Ви можете дурити малообізнаних обдурених Вами «хлопців» з галицьких сел, але не Ватикан і не громадську опінію вільного світу. Чи за вбивство та пограбування беззахисних та ні в чому не винних поляків-католиків Ви чекали благословіння Голови Католицької Церкви та особливої уваги до Вас? Ви гадали, що для Папи Римського потрібне саме таке служіння Церкви? І Ви похваляєтесь, що Ви «напромадили на своїх прапорах більше заслуг в обороні Церкви, ніж російський нарід». В такій, як Ваша — безумовно, а щодо оборони віри своїх пращадів, то тут краще було б Вам помовчати.

Мова терпеливості, мова християнських заповідей — Вам чужа. Ви краще розумієте мову злоби,

ворожнечі, мову Гітлера та Сталіна. Й Ви сподівалися, що таку мову Ви знайдете в Посланні Голови Католицької Церкви? Церков і увесь вільний світ, з огляду на звисаючу над світом смертельну комуністичну небезпеку, думає лише про одне: як боротися від цієї небезпеки та як її усунути. Англієць Брайн на міжнародньому конгресі молоді в Каринтії сказав: «Ми повинні відкинути ненависть та сварки, інакше нас буде знищено». І якими смішними в світлі міжнародньої ситуації здаються пози купки політикантів, в активі яких, крім марання газетного паперу, нічого немає. Скарги «Самостійника» на історичні, за його думкою, недодержання в Посланні можуть нас лише зміцнити на думці, що «Самостійнику» було б корисним повчитися історії в Найсвятішого Отця і, повчившись, він би зрозумів, якою псевдонауковою та неписьменною, при світлі наукової істини, виглядає їхня писанина про «українську» столицю — Київ, про «українського» князя Володимира Святого, про «українську» киянську державу, про фіно-татарський нарід «москалів», про вимірчі прилади для визначення будови черепів росіян та українців та інших подібних дурниць. Спроби мовною розперезаністю дезорієнтувати громадську опінію вільного світу й Ватикан — даремне заняття. Папа Пії XII й Католицька Церква не є партнерами для політичного торгу «вождів» з «Самостійником» й потрібно ніколи не забувати, що «торгуючих» Церква вигонить із храму.

Ми вітаємо Послання й вдячні Папі Пію XII за те гаряче співчуття народам Росії, якими сповнені рядки Послання. Ми підкреслюємо також, що в ньому висока християнська гуманність сполучилася з політичною об'єктивністю, що розсіяє темні вигадки та хворобливі концепції, що огортали й огортають так зване «російське питання». Голова Католицької Церкви начебто вказав всьому католицькому світові, у чому та де полягає правда «російського питання». Й католицька громадська опінія без сумніву піде за вказівками свого Глави та внесе свою величезну частку до загальної справи ліквідації комунізму.

Ми не зупиняємося тут на цих місцях Послання які в нас, православних, можуть викликати деякі зауваження. Християнська Церква переживає тяжкі часи, находячись під ударом комуністичних бубовірів. З'явилися різні протихристиянські течії, Церков хитають смути та внутрішні суперечки. Й коли Голова Католицької Церкви закликає всіх християн до об'єднання й коли перед оздоровленим світом встане можливість воз'єднання Церкв у Єдину Вселенську Християнську Церков, то ми — миряни будемо це лише вітати.

В. Борейко.

Пам'яті А. А. Власова

Для кожного антикомуніста, чи він є росіянин, чи українець, чи татарин — 2 серпня 1946 р. є трагічною й жалібною датою. В цей день генерала Андрія Андрійовича Власова та одинадцять його найближчих товарищів і друзів за наказом сталінських злочинців було старчено. Творець найбільшого ан-

тикомуністичного руху, без страху піднявши свій голос проти пануючої на його батьківщині більшовицької неволі — А. А. Власов заплатив за свої ідеї своїм життям. Він впавав, як герой, в боротьбі за волю й щастя поневолених комунізмом народів.

Сумна дата... Болючі спогади... Але найбільшо-

чішим є те, що й до цього часу ще знаходяться люди, які Власівський рух і ім'я Власова намагаються оплюгавити і спотворити. Й це не якісь чужинці (яким можна пробачити), а свої ж таки — росіяни та українці. В той час, коли переважюча більшість нової й старої російської еміграції вбачають у Власівському русі спробу і попередника загально-національної революції підсоветських народів окремі групи російських соціалістів і українські шовіністи дискредитують його. І тому згадуючи загиблих героїв, ми повинні ясно собі уявляти, що є Власівський рух, в ім'я чого принесені такі великі жертви та до чого зобов'язує нас ім'я й справа Власова.

Треба твердо й назавжди ствердити, що всі спроби виставити власівців, як російських нацистів, колаборантів, німецьких наймитів, або показати їх темними й несвідомими людьми — є нечесними, і від них тхне поліційним духом сталінської інформациї. Невблагана логіка фактів нищить і засуджує ці спроби. «Темних людей» треба шукати не поміж власівців, а поміж тих «політиків», «державних мужів», соціалістичних лідерів та шовіністичних мрякобісів, що не зрозуміли Власівського руху й привели до найганебнішої і найстрашнішої помилки — Я л т и. Вся ситуація гірша війни, коли низка країн опинилася під кривавим комуністичним прапором, коли точиться війна в Кореї, Індокитаї, коли в усьому світі панує неспокій, коли Європа й Азія пскрилася сіткою нових концтаборів, хіба це не є присудом історії над тими, хто передав у руки більшовицьких катів кращих людей російських народів, їх героїв і мучеників. Хіба це не є присуд історії над тими, хто ще сьогодні не розуміє, яку фатальну помилку тоді було припущено, яку плату за цю помилку вже заплачено та ще буде заплачено.

Визвольна армія А. Власова опинилася на боці Гітлера. Таємничі закони історії вказали цей саме шлях. Але зовсім не означає, що А. Власов підніс зброю в інтересах Гітлера, за його безглузді задуми. Ні, Власівський рух виник і діяв у складних і тяжких обставинах поміж двох ворожих сил: червоним більшовизмом і брунатним нацизмом. Власов мав двох ворогів: антинародну владу Сталіна й завойовницький фашизм Гітлера. Але цілі Власова, ідея його руху — знищення більшовицької деспотії й визволення підрадянських народів. Цієї цілі, цьому принципу Власов ніколи не зраджував, ніколи не продавав інтересів батьківщини. Витриманість, вірність його своїй ідеї може викликати тільки подив. Власів був зрадником лише в одному розумінні: він зрадив Сталінові, щоб стати на бік народу. І коли придвидитися до минулої історії, то мимоволі повстають приклади: Чи в часи визвольної боротьби північно-американських штатів проти їхнього законного уряду Англії повстанці не взяли собі за союзника французів, що з ними Англія в той час провадила смертельну боротьбу (часи Наполеона)? Чи пруський король в часи Наполеона — не зрадив Наполеонові, з яким він був у союзі? Чи одна частина пруської армії не билася проти другої, що була в лавах наполеонівського війська? Чи чеські полки, що билася в шеренгах австро-угорської армії під час першої світової війни — не здавалася до російської армії в полон (таких чехів до кінця війни набралася 40.000)? Чи в історії Польщі нема таких саме фактів?

Там, де захищають свій нарід, де зброю застосо-

вують проти душителей свого народу, там зради нема!

Громадська думка вільного світу давно вже зрозуміла природу і значення Власівського руху. Голова «Американського Комітету Визволення Народів Росії» адм. А. Керк, з нагоди жалібних зборів російської еміграції в пам'ять ген. Власова — привітав збори такими словами: «Я хочу преднатися до Вас сьогодні у висловленнях глибокого пошанування пам'яти генерала А. А. Власова. У тяжкі й жорстокі роки 2-ої світової війни визначення свого обов'язку для російського патріота було справою трагічною. В наслідок цього, високі міркування, що ними керувався ген. Власов, часто розумілися неправильно. Тому цілком вірно, що Ви нагадуєте народам Росії й Заходу справжнє значення ген. Власова і його військових побратимів. Прийде день, коли народи Росії відкрито вшанують його, як одного з найвидатніших борців за волю».

Такими словами чужинець, об'єктивна й чула людина, з шляхетним серцем — пом'янула ім'я ген. Власова. Ми від щирого серця дякуємо адм. Керку за ці слова і ніколи не забудемо їх.

Ці слова ми кидаємо в очі тим, що «ослячим копитом б'ють мертвого лева».

Відмінна риса Власівського руху є та, що цей рух належить усім народам Росії. Навколо нього об'єдналися усі народи, незалежно від нації та віри. В числі закатованих у Москві провідних осіб Власівського руху був ген. Буняченко — начальник першої власівської дивізії. Безліч українців була в лавах власівської армії, багато українців поклали своє життя на полях боїв власівців з червоним ворогом. 3.500 військовополонених, що були в'язнями табору Пляттлінга — 40% були українцями (з тих 3500 майже 3000 було видано советам). В складі різних емігрантських власівських організацій 30-40% складають українці. Власівці — це всі російські народи, що піднялися на заклик боротьби з більшовизмом. Це не партія й не секта. Власівський рух міцно пов'язаний з народом, і нікому не пощастить його ліквідувати. Цей рух прямує до революції, що скине ненависне ярмо кремлівського Політбюро. Власівці — це не маса, що йде за ким завгодно, вони — сини свого народу й служитимуть лише інтересам свого народу. «Книжка Власівського руху відчинена для всіх і в ній немає темних незрозумілих сторінок». Власівський рух — це наказ народу про революцію. Нарід почув цього наказу. Прийде час, коли буде даний знов наказ і народи підуть за ним. Об'єднуються всі, у кого не вмерло почуття честі, і для кого воля, людність, відповідальність не порожні слова.

Муками й смертю заплатив за свою ідею Власов і його друзі. Сповнилися заповідь Божя — «Ніхто більше сея любові не мають, да хто душу свою положит за друзі своя»... Власов не залишив на призволице своїх бійців, не шукав спасіння у втечі, не приховувався під рясою монаха або архієпископа, не сховався в безмежних приміщеннях німецьких міст. Він до кінця виконав свій обов'язок перед батьківщиною, народом і своєю армією.

Сам Власов добре усвідомлював, що справа його не загине, що її живлять сили всього народу. «Наш рух, — сказав Власов, — це тнучке дерево, що пустило глибоке коріння, шторми та бурі можуть ли-

ше його зігнути, але ніколи його не зломлять і не вирвуть із землі... Я знаходжусь на правильному шляху, справа за яку я б'юся є справою справедливою.»

Найкраща наша пошана до пам'яті Власова —

продовжити його справу й об'єднаними силами створити могутній антикомуністичний фронт для боротьби за волю наших народів.

Л. Бойко

Звернення д-ра Богатирчука до Редакції „Бюлетеня УВР“

9 Серпня 1952

Високоповажний Пане Редакторе!

Моя стаття «Історичне завдання нової української еміграції», що її було уміщено в ч. 4 «Бюлетеня Українського Визвольного Руху» була неправильно тлумачена й тому я мушу дати пояснення.

Коли я згадував про те, що «найвищий хазяїн територій, які збиралися віками — є Всеросійські Установчі Збори», то я хотів тільки підкреслити, що рішення українського, чи якогось іншого з народів Росії — має бути затверджене цими зборами. На цих зборах має бути винесене остаточне рішення, прийнявши до уваги інтереси всіх народів Росії. Я не маю сумніву в тому, що ці збори не скасують, а підтвердять рішення українського, чи якогось іншого народу. Про те ясно сказано в моїй статті. Отже робити з моєї статті висновок, що я проти

вільного волевизначення українського народу — можуть тільки ті, хто не знає мого політичного кредо, чи вороги, що тлумачать все так, як їм бажано. Я вважаю, що Україні нема чого йти за затвердженням до ООН, чи до федерації європейських держав, коли в нас є свій найвищий орган. Я не згадував жодним словом різних способів волевиявлення українського народу, що буде вжито після визволення. Я тільки за одне — щоб було обрано такий спосіб, який би найкраще ту волю виявив. Зараз передчасно той спосіб обирати, бо він залежить від умов, в яких буде переведене визволення. Ми цих умов зараз не знаємо. Я бажав би одного, щоб ми, українці, до остаточного рішення нашої долі прийшли з дружніми почуттями до всіх народів Росії, а не з каменем за пазухою.

З пошаною до Вас Др. Ф. Багатирчук

Непрошені опікуни

4—6 липня ц. р. в м. Нью-Йорку відбувся п'ятий конгрес американських українців, обсяг та напрям роботи якого було висвітлено в статті В. Борейко, що її вміщено в «Бюлетені УВР» ч. 5 під назвою «Дивні діла Твої, Господи». З цієї статті та з газетних відчитів ми довідалися, як вмгло і старано деякі «антикомуністи» допомагають Сталінові. Найкращу подяку вони заслужили від нього, бо що може бути більше приємним для Сталіна, як не боротьба за зруйнування єдиного антикомуністичного фронту.

Але, в зв'язку з цим нас цікавить ще дещо, а саме: як це може бути, що делегати цього конгресу, які майже на 99% складалися з українців-галичан, що зараз нічого спільного з Україною не мають та вже давно здобули американське громадянство — так ретельно тепер займаються не лише справами України, але й справами всього комплексу народів Росії. Вони ділять, розподіляють, накреслюють якісь нові кордони й т. ін. Цікаво, а як же інші американці, наприклад — ті, що мають німецьке, чи скажемо ан-

глійське походження — що вони теж займаються внутрішніми справами Німеччини та Англії? Ось тобі і американські громадяни! Дійсно — дивні діла Твої, Господи!

Я вже не кажу про те, що ми, українці, зовсім не уповноважуємо їх вирішувати наші національні справи. Прийде час і ми, не питаючи їхньої поради, самі вирішимо долю веньки — України.

Хоч багато нашої інтелігенції винищено сталінськими катами, але є ще досить людей в нас і є кому займатися справою будівництва України. Варягів, та ще з сумнівними титулами «докторів» та «магістрів» — нам не потрібно!

Американським українцям, які вже давно стали американськими громадянами, ми можемо порадити: займайтеся, панове, своїми американськими справами і не втручайтеся ви до тех справ, що вам не належать і від вас не залежать

П. Очерет

Ще про знищення національних цінностей

Знищення національних цінностей провадиться більшовиками дуже широко та ретельно. Не будучи торкатися винищення національних цінностей у інших народностей, у яких це винищення провадилося як і на Україні. Про знищення національних культурно-історичних пам'ятників на Україні написано кілька праць. Але вони торкаються головним чином архітектурних пам'ятників. Так: стаття О.

Чеха — «Правда про зруйнування Києва», вміщена в «Новому Русському Слові», 30-31 січня 1948 р., праця Б. Микорського — «Зруйнування культурно-історичних пам'ятників у Києві в 1934-1936 р.р.», видана Інститутом Вивчення Історії та Культури СРСР» (в Мюнхені в 1951 р.), стаття проф. В. Шугаського — «Нищення в Україні національних культурних цінностей», надрукована в журналі «Наша

«Культура» ч.ч. 5 і 6 за 1952 р. (Вінніпег — Канада). Я торкнувся фактів знищення більшовиками пам'яток, що уявляли собою старовинні зразки національної мистецької творчості. Про це мені довелося особисто чути від покійного Д. Щербаківського, заступника директора Київського Українського (тоді історичного) Музею.

Коли більшовики переводили експропріацію з церковів дорогоцінного металу, то всі награвовані речі упаковувались у скрині та спрямовувались до Москви, де накопичилась величезна кількість матеріалу, награвованого в церквах на всьому терені СРСР. При Київському Історичному Музеї було скликано невелику нараду, на якій було вирішено відправити до Москви двох осіб — Д. Щербаківського та Н. Н. (не хочу вказувати прізвища останнього — він ще живий), щоб вони добилися дозволу відібрати для Музею, маючи наукове і культурне значення, речі, з реквізованого на Україні.

Прибувши до Москви, наші представники, після подолання неймовірних перешкод, що їм чинилися, дякуючи лише їхній упертій настирливості, врешті ррешт, були допущені до огляду та відбору речей. Потрібно сказати, що саме тоді більшовики загравали з Україною, через це і пощастило одержати той дозвіл. Музейники м. Москви теж намагалися одержати такий дозвіл, але їхні спроби більшовицькою владою було зразу паралізовано. Вчений світ знав, які колосальні цінності могли загинути. Але, як не доводилося, як не просилося — все було даремним: московським музейникам у дозволі на огляд та відбір речей було категорично відмовлено. Треба дивуватися тому дикунству, некультурності, виявленій глупоті комуністичної влади, яка не розуміла, що за всяку старовинну річ вона може одержати за кордоном у десятки разів більше вартості лише ваги дорогоцінного металу й до того старовинні речі було б збережено.

Наші представники, прийшли в будинок, де відбувалося нищення згаданих речей. Після найретельнішої перевірки їхніх документів і всякого роду паперів, їх було зодягнуто в особливі робочі халати і було приставлено особливих більшовицьких вартувачів. У приміщенні, де відбувалася «праця», перед очима наших представників стала величезна кімната, вздовж якої було розташоване на долівці величезне довге корито, з обох боків якого сиділи ювеліри і обценьками виломлювали з дорогоцінних речей — каміння, стекла і частини з недорогоцінного металу. Збоку стояли скрині з реквізованими речами. Кришки скринь розбивалися, до скринь підходили ювеліри, брали речі, сідали на свої місця і продовжували свою «працю». Як переводилася ювелірам оплата за їхню працю, яка була норма їхньої виробки — невідомо, але нашим киянам доводилося справді видерати із рук ювелірів ту чи іншу річ, щоб її розглянути. Ювеліри надзвичайно чогось поспішали зі своєю «працею». Умови відбору речей були дуже тяжкими, не було часу належно розглянути надписів, техніку, клейма — ювеліри поспішали й вихоплювали речі із рук. Зламані, деформовані речі надходили до корита, звідти витягалися й попадали під прес, після чого перев'язувалися дротом і відносилися до складу. Пощастило відібрати півтори тонни речей, що були потім вислані до Київського Музею. Це все були першокласні речі — чаші, дароносиці, оклади Євангелій, дарохранительниці, чарки і т. п. На речах були надписи дарителів, дуже часто — історичних осіб, дати, клейма та зустрічалася дивуюча мистецькими якостями техніка. Ці речі були

лише виключно зі срібла, золоті речі були десь окремо і вони оглядові не підлягали.

Прибули ці речі до Київського Музею й, здавалося, що вони вже були врятовані, але минуло пів року і Музей одержав наказ здати одну тонну із відібраних речей для перетопки на метал. Минуло ще пів року й було одержано другий наказ — здати до державного банку для тієї ж мети ще пів тонни речей, в цілому довелося здати все, що було відібрано. Можна було, звичайно, здати інші срібні речі на відповідну загальну вагу, але Музей не мав такої кількості срібла. Крім того, ці накази давалися з надписом «секретно» і тому організувати будьякий збір срібла серед любителів старовини, для врятування старовинних культурних пам'яток не було можливим. І хто міг тоді відгукнутися — у той час усіх вже було ограбовано!

Пригадується випадок, що трапився в Києві, коли більшовики реквізували все, що було в банківських сейфах. Щоб надати зонішньої культурної форми, до комісії, що переводила реквізицію, був запрошений відомий в Києві спеціаліст — нумізмат. Коли відчинили сейф графа Потоцького, у ньому виявили величезну нумізматичну колекцію. Це я передаю зі слів нумізмата, прізвище якого не бажано називати. У цій нумізматичній колекції було виявлено одну золоту монету виключної цінності. За словами нумізмата, відомо лише 2-3 примірники таких монет. Коли спеціаліст заявив, що монета повинна бути збереженою і переданою до Музею, то головуючий в комісії парт'ці-комуніст взяв лежачу на столі мідну шпільмарку і, подаючи її через плече спеціалісту, сказав — «ось це вам». Монета, цей рідкий екземпляр, пішла на злом. Після цього вчений встав із-за столу і залишив кімнату. Цей факт яскраво ілюструє культурний рівень та ставлення більшовиків до науки. А скільки загинуло високо наукових цінностей, бувших у церквах, особливо на півночі, де час, як говориться, минає повільно!

Аналогічно історії з відбиранням в церквах дорогоцінних металів, відбулося щось подібно цьому, через кілька років, коли населення «постановило» зачиняти церкви. Цей факт зачиняння церковів, начебто за «бажанням населення», глибоко обурливий своєю брихливістю. Більшовики оголосили відокремлення церкви від держави, почали податками обкладати церкви. Податки поступово збільшувались, сягаючи до абсурдних розмірів й, коли населення було не в стані їх сплачувати, виносилася ухвала про закриття церкви. До 1935 р. можна сказати було зачинено всі церкви. Залишилося, наприклад, у Києві з всієї кількості лише дві церкви. Люди приїздили сюди хрестити дітей з віддалених місцевостей. Дерев'яні церкви розбиралися на дрова, в камінних влаштувалися склади зерна, картоплі, клуби, кіно з танцями. Найчастіше церкви зруйнувалися. І вистичило нахабства в Руденка, головного прокурора СРСР на Нюрнберзьському процесі — заявити, що на теренах СРСР німці спалили і осквернили 1670 церковів, 237 католицьких костелів, 69 каплиць... («Известия»—10.2.1946 г.—№ 36-8952), коли давно перед цим комуністична влада зробила це сама й до приходу німців не було на Україні й 5% зазначеної кількості церковів, жодного костела та жодної каплиці. Руденко на процесі характеристики й цифровий матеріал подав вірні, але спрямував це не за адресою — з хворої голови на здорову. Коли відбувалася ліквідація церковів, був виданий наказ: всі церковні тканини відсила-

ти до економічного відділу НКВД для випалювання з них орібла. У звичайних хатніх умовах такі тканини зберігаються дуже недовго — 40-50 років, а в церквах, костелах, монастирях тканини такі зберігаються століттями. Яка колосальна кількість старовинних художніх тканин тоді загинуло — тяжко собі уявити! І на яку мізерну суму випалено з них орібла! Нам доводилося розмовляти з музейними робітниками України й м. Москви, щоб вони намагалися огляду та відбору старовинних тканин. Але памічний страх перед НКВД переміг їхнє бажання й усі тканини загинули.

Не можна не згадати про величезну кількість художніх пам'яток старовини, що загинула в Торгсіні (Торгівля з іноземцями), при створеному комуністами штучному голоді 1932-33 рр. Змучені недоїданням люди несли до Торгсіну, рятуючись від голодної смерті, свої речі із дорогоцінних металів — золота, платини, слібла. Серед цих речей були найцінніші художні пам'ятки, які напівписьменні прийомщики зламували, визначаючи лише вагу дорогоцінного металу. При цьому цікаво зауважити, що Торгсін цинив свої продукти, що купувалися в ньому, на золото — значно дорожче за світові ціни. Наприклад: борошно в Торгсіні розцінювалося 4 карб. 40 коп. за пуд (16 кг.), тоді як у 1914 р. теж на золото борошно продавалося — 1 карб. 10 коп. за пуд. Коли я порушив питання перед Київським Управлінням Торгсіну про необхідність перегляду спеціалістами речей, які здаються населенням до Торгсіну (серед цих речей траплялися надзвичайно рідкі предмети — монети, старовинні ювелірні вироби та інш.), мені дали до розуміння досить ясно, щоб я не втручався до цієї справи зі своїми вказівками.

Як приклад здавання до Торгсіну речей виключного наукового та історичного значення, можу навести випадок, який трапився з професором М. Макаренком. Проф. Макаренко, йдучи із своєї квартири до Академії Наук (у Києві), проходив проз приймальний пункт Торгсіну. Торгсіном у місті було влаштовано цілу низку приймальних пунктів, у яких ювеліри приймали речі з дорогоцінних металів та видавали квитки на одержання продуктів у магазинах Торгсіну. Ці магазини, крім основних продуктів харчування (борошно, крупа, цукор та інше), були наповнені витонченими делікатесами — баликом, семгою, білорибцею, ікром, різними винами, шампанським і т. д. І в той же час, щоб купити хліба по карточкам, люди вистоювали у довгих чергах і поверталися з них дуже часто без хліба. Це було тоді, коли на вулицях можна було бачити вмираючих від голоду людей та їхні трупи лежали 2-3 дні на пішоходах. Тоді були мобілізовані ломові візники, що повинні були з'являтися вранці на призначені їм на базарах місця, щоб відвозити до трупарні кол. Олександрівської лікарні, зібрані ними на базарах трупи померлих від голоду людей. Лікарі, згідно зі спеціальним наказом, повинні були вказувати в актах про смерть цих людей причинами смерті — не голод, недоїдання, а хвороби серця, нирок, запалення легенів і т. інш. Один ломовий віз-

ник особисто оповідав нам, що йому щодня доводиться відвозити до трупарні з Володимирського базару (Київ) 8-9 трупів. А таких мобілізованих візників кожний базар мав кілька і Володимирський базар був одним із найменших базарів м. Києва. Усе це були трупи селян, що прийшли до Києва за шматком хліба, тому що хліб був у селах цілком відібраний від селян, щоб загнати їх до колгоспів та щоб забрати від селян приховане золото. Коло смітників у садибах стояли люди і витягали з них головки оселедців, картопляне лушпиння та інші покидьки й тут же їх з'їдали. Не можна було без жаху дивитись на ці страшні картини. І все це було створено штучно. Врожай був середній, про жодний голод не могло бути будьякої розмови, а «наймудріший, улюблений, рідний батько» лише на Україні виправив на той світ 8-10 мільйонів душ.

Повертаюся до випадку, який трапився з проф. М. Макаренком. Біля приймального пункту проф. Макаренко побачив групу людей, серед якої стояла селянка и щось тримала в руках. Придивившись, проф. Макаренко побачив у її руках золоті старовинні ювелірні речі — колти з городчастою емалью (типу найрідших сережок велико-князівської доби, XI-XII століття), браслетку і трикулькові серги київського зразка XI-XII ст. Усі ці речі чоловік цієї жінки, ловлячи рибу, випадково знайшов у річці — притоці Дніпра. Подібні колти з малюнком, виконаним городчастою емалью, при цьому колти були не парні, розрізнені, не однакового малюнку — Київський Історичний Музей в 1910 році придбав за 1000 карбованців, за оцінкою самого Музею. Виявилось, що спекулянти, які знаходилися коло приймального пункту, хотіли купити ці речі, але давали власниці ціну нижчу за вартість ваги металу, за розцінками приймального пункту. Щоб врятувати речі проф. Макаренко запросив ту селянку до Академії Наук. Лише випадок врятував ті речі.

Другий випадок, відомий нам — це продаж приймальному пункту Торгсіну старовинного золотого персня з силуетами Сулими. Рід Сулими дуже старий, він часто зустрічається на сторінках історії України. Наприкінці XVIII, чи на початку XIX століття Сулима зробив для своїх двох синів золоті персні зі своїм силуетним зображенням, покритим золотистим топазом. Один перстень загинув у Торгсіні, а другий нам пощастило придбати перед здачою його до приймального пункту Торгсіну.

Мені відомі ці два випадки врятування старовинних речей. А скільки загинуло речей національної старовини — тяжко собі уявити! Ці пункти Торгсіну були розкидані в м. Києві (про це подбав комуністичний уряд) у 12-14 місцях. А Торгсін цей було організовано по всій території СРСР у всіх містах, містечках, більших селах та станіях.

Сумно і боязко стає, коли думаєш про знищення більшовицькими варварами історичних, наукових, культурних цінностей. Але такою вже є природа комуністичної влади. Яким цинізмом є твердження, що комунізм є захисник культури.

Проф. Б. Касяненко.

Створюйте Комітети Сприяння У.В.Р!

Слово за нашу Кубань

Нагадаємо деякі факти з минулого... Наприкінці 19 сторіччя була зруйнована славетна Запорізька Січ. Без бою залишили своє гніздо запорожці, краса та слава України. Вони, які ніколи і нікого не боялись, що граючись, ходили інколи на турків, лише з одними нагаями — ті самі люди покірно тоді виконали наказ московського воеводи, бо не піднялась рука з мечем проти єдиновірних братів, хоч прийшли брати руйнувати останній осередок української незалежності. Так казали самі запорожці.

Переважна частина пішла за Дунай, до Туречкової Січі, друга частина за наказом цариці, помандрувала на Кубань, третя — по українських селах змінивши шаблю на косу:

..Гей, козаченьки молоді,
А де ваші кониченьки вороні?
Коні наші — в лузі,
А козак — за плугом!..

Пізніша абсолютна більшість запорожців виїхала з Задунайської Січі на Кубань, об'єднавшись з раніш прибулими. Так виникло Чорноморське, а з часом — Кубанське Козаче Військо. В це останнє увійшли також так звані лінійні козаки — переважно руські з бувших солдатів, або переселенці з козацьких областей.

Ці дві частини ніколи не злилися, навіть не змішались у поселеннях. Чорноморські козаки, виключно з колишніх запорожців, мали свої станиці, числом до 50, що зберегли назви колишніх куренів Запоріжжя: Незамаєвський, Дерев'янкінський, Поповічевський, Величківський, Пластунівський та інші.

Почалися довгі роки боротьби з черкесами, що не хотіли погодитись з втратою Кубанських теренів та цілком слушно побоювались дальшого тиску колонізації. Після так званого «змирнення Кавказу» прийшла можливість господарського розвитку станиць — і бувші запорожці показали, що вони спритні не тільки до шаблі, але й до коси.

Вже на початку 20 сторіччя чорноморські станиці перетворились в такі оази добробуту та господарчої культури, яких, можна впевнено сказати, не було ні в одному кутку величезної імперії.

Після революції, в час громадянської війни, чорноморці чесно та героїчно боролися проти більшовицької навали. Коли їм стало ясно, що загальноросійського наступу забаламучених мас не втримати, тоді набрав сили рух кубанської самостійності, як спроба врятуватись від більшовизму, шляхом державного відокремлення.

Але провідники Білої Армії, наперекір розуму та фактам, продовжували трактувати жовтневу революцію, як заколот, та наполягали на дальшій участі козаків в «ліквідації заколоту». Актом терору проти Кубанських самостійників треба вважати вбивство голови Кубанської Ради Миколи Рябовола, що викликало небувале обурення серед козаків. Негайно з'явилась чудова пісня суму за Рябоволом, яку рештками населення чорноморської Кубані співалося аж до останньої війни. Будемо думати, й тепер її хтось співає.

Незабаром згинув на денікінській шибениці також член Ради Колабухів. З того часу Денікін оста-

точно втратив симпатії Кубанської козачої маси, а з тим втрачено надію на ліквідацію «російського заколоту».

Треба сказати, що більшовики до 1930 року масово не нищили кубанців. Так званий НЕП приніс Кубані економічне відродження, а разом з ним — золоту сторінку культурної історії чорноморців: українізацію чорноморських станиць.

На початку вона була стрінута з якось підозрою, з неприхильним гумором. Але незабаром козаки, що чудово зберегли українську народню мову, відчували в українізації вітер з давно залишеної батьківщини — і тоді розпочався величний Ренесанс Чорноморської Кубані.

Сотні учителів з України добровільно виїхали на Кубань, щоб власними очима побачити славних нащадків запорожців, допомогти їм з'єднатися з Україною. Радісно гомоніли тоді школяри — козачата, не ламаючи рідних слів. Гордо говорили юнаки, що вони — студенти Українського факультету Кубанського Педагогічного Інституту. Все це скінчилось одного дня, коли московське радіо сказало: «Правительство постановило прекратити легкомысленную украинизацию Кубани.»

В той час, весною 1933 року, Кубань вже козала Біліли сніги над козацьким трупом у Сибіру. Шуміли бур'яни над мерцями у рідних станицях. Коротко: нікому, і Україні, не припала така страшна кара, як колишнім запорожцям. Станиці, що нарахували 15-30 тисяч мешканців, перетворилися на цвинтарі, по яким вешталися, як тіні, напівбожевільні люди. Рештки двох станиць, перлини української Кубані, — Полтавської та Уманської, — були цілком вивезені на далеку північ. До порожніх Кубанських хат прибули переселенці з демобілізованих червоноармійців Вятської, Архангелської та інших північних областей.

Треба сказати, що ці переселенці, більшість яких була переселена з родинами, почували себе погано — матеріально, головне, морально. Вони побачили руїни, непролазні бур'яни по вулицях, відчували дух смерті, що хмарою висів над вирубанними садами — колишньою «красою Кубані». Не змиглих до клімату Кубані переселенців душила малярія (корчій — по-кубанському), гнітив сором перед місцевим населенням, що врятувалось від лютої голодної смерті й походило на живих мерців. Було багато випадків втечі з Кубані новоприбулих людей, але їх затримували спеціальні агенти та примусово повертали до страшних руїн, що були колись пишними оселями Кубанських хліборобів.

З часів переселення на Кубань і до часів НЕП'у урядами переводилася русифікаторська політика, а населення змішувалося з новоприбулими. Кубанські козаки псували свою рідну мову і досконало не навчилися рускої.

У 1935-36 роках ставлення Москви до козаків раптом змінилось, їх стали приймати до регулярної військової служби, зорганізували так звані «козацькі частини», але мало вже нашлося дійсних козаків. Був також утворений «ансамбль пісні та танку кубанських козаків».

Влада не шкодувала грошей на розшук співаків та танцюристів хору. Шукали по Сибіру, на Далекому Сході. Незабаром хор заспівав під проводом «знайденного» старого композитора та диригента Концевіча — колишнього керівника військового Кубанського хору та його помічника — ветерана Тараненко. На короткий час знову залунали чудові пісні нашої старовини — у такому мистецькому виконанні, якого ніхто з молоді ніколи не чув. То була остання пісня старого Концевіча: у 1937 році він загинув у тюрмі НКВД, а після цього і весь ансамбль звівся на ніщо, перетворившись у звичайну агітбригаду.

Під час советсько-німецької війни майже всі наші козаки, що могли тримати зброю та яким пощастило позбавитись більшовицької військової служби, піднялись проти більшовиків. Багато їх загинуло на полях бою, багато було видано ворогові на

потапу. Декому вдалося ще раз врятуватися від смерті, залишившись на теренах вільного світу. Таких мало.

Тепер доводиться вічувати досаду та навіть образ, коли чуєш або читаєш українську націоналістичну пресу, де також наших козаків, — нащадків славних лицарів України, — зараховується до якоїсь загальної «козачої нації». Не до воз'єднання кубанських козаків з Україною закликають зашліплені українські політиканти, а до химерної «Козакії» та до авантюри — Глазкова.

«Козаки — окрема нація!» — ствержують Бандери та навіть Багряні, позичаючи очей у сірка. Проте, може, вони погодяться довести на сторінках своїх газет, яким таким чином Залізняка, Сікачі, Хмельницькі та інші наші козаки породичалися з Глазковим. Цікаво було б послухати.

Юрій Шегера.

Відкритий лист до п. Розалії Винниченка

Шановна п. Винниченко!

Я прочитав Вашого листа до редакції «Українські Вісті» (ч. 63, від 3.8.52 р.) і дозволю собі звернутись до Вас з деякими моїми думками, які викликав Ваш лист.

Я знаю Вашого чоловіка, письменника Володимира Винниченка, з 1907 р., з часів студентства в Київському Університеті. Ваш чоловік тоді був Головою Ради Студентських Представників, що вже само говорить про його здібності й авторитет. Не випадкових людей студентська громада обирала для очолювання її. Коли в тому ж 1907 р., Ваш чоловік був ув'язнений, як Голова Ради, біля 1 500 студентів на зібранні в стінах Університету зголосили свій протест, й біля 700 студентів були на короткий час заарештовані і виключені з Університету. У числі них був і я.

Ваш чоловік очолював студентську фракцію укр. соц.-демократів, я знаю його політичну діяльність і знаю його, як видатнішого в ті часи українського письменника. Пізніше я теж був обізнаний з діяльністю Вашого чоловіка. Я уважно стежив за розвитком його таланту на літературній ниві.

Для Вас не буде несподіванкою, коли я скажу, що В. Винниченка користувався великою пошаною і як політичний український діяч — і, ще більше, як письменник. Не буде також для Вас несподіванкою, коли я скажу, що творами В. Винниченка захоплювалася українська і російська передова громадськість, а його драматургія панувала на театральній сцені. Цією драматургією український театр «Березіль» здобував свою славу. У советські часи (за НЕП-у) з п'єсами В. Винниченка навіть в глухих провінційних містах України «Березіль» робив повні збори.

Таким чином, при ворожих урядах — царському й советському — В. Винниченка визнавали, шанували й відводили йому належне почесне місце, як громадському і літературному діячу. А ось, коли за оцінку В. Винниченка взялися наші «брати» українці на еміграції, то в короткий час від Винниченка не залишилося нічого. Більше того, самозванні «вожди» української еміграції додумалися «виклю-

чити» В. Винниченка з нації (начебто нахабам хтось давав на це право), його штамповано, як більшовицька, а його літературна спадщина стала забороненою для читача. Може, шановна п. Винниченко, Ви не знете, що ось в умовах повної свободи друку — ні в одному кіоску тут, на еміграції, Ви не дістанете жодної книжки творів В. Винниченка. Жодної п'єси не поставлено в українських театрах. Коротко кажучи, українські Пришибієви «закрили» В. Винниченка — історія міста Глухова з його губернатором, що «закрив» Америку — воскресла.

І ось для мене незрозуміло, чому саме Ви, дружина письменника В. Винниченка, обурились, що в США почали друкувати твір Вашого чоловіка — «Заповіт борцям за визволення». Як що йде про порушення авторського права, то тут я з Вами до деякої міри погоджуюся. Але мені здається, що справа не в цьому. Ви вмістили свого листа в «Українських Вістях», органі «УНРади», провідні особи якої мають всі підстави не бажати публікації «Заповіту борцям за визволення». Бо цей твір є обвинувачувальним актом проти тих осіб, убивчою характеристикою їхньої бездарної, а часто-густо — злочинної діяльності, яка у великій мірі сприяла поразці української визвольної боротьби. Чи не здається Вам незрозумілим, чому «Українські Вісті» вмістили Вашого листа і не вмістили повідомлення, що вони, «Українські Вісті» беруть на себе друкування заповіту Вашого чоловіка, як цього вимагала б логіка. Але такого повідомлення нема. Для мене це цілком зрозуміло. Тим більше, що Ви в листі пишете, що «ніхто мене про такий дозвіл не питає», тобто — Ви не проти друкування «Заповіту» взагалі, але проти друкування його в «Східняку».

«Українські Вісті» часом містять рядки про В. Винниченка, так — між іншим, ніби йому співчуваючи, його жаліючи. А цікаво, яку відповідь дав би Вам п. Багрянний, коли б Ви запитали його: Чому він не вжив заходів до видання творів В. Винниченка, до поширення на еміграції відомих його творів і чому він сам не просив у Вас дозволу на друкування «Заповіту борцям за визволення»? На мою думку, було б багато корисніше, аби п. Багрянний

подбав про видання деяких творів В. Винниченка, замість своїх. Добре було б, коли б п. Багрянний, замість завантаження своєї газети до нудоти нестерпою та обридною лайкою своїх противників, вміщував дещо з творів Винниченка. Не словами, не вішанням на стінах портрета В. Винниченка, а ділами треба виявляти своє ставлення до нього.

Шавонна Пані! Мрякобісам з українських емігранських кіл В. Винниченка не «закрити»! Належне місце йому, в історії українського громадсько-політичного життя і в історії української літератури визначить сам український народ. Він не буде для цього питати опінії Багряного або Бандери. Він знає його заслуги та його помилки. Історія В. Вин-

ниченка не замінить Скрипниками, Хвильовими, Любченками й авторами «словоблуддя» з «Українських Вістей», «Самостійника» та інших, задурманих шовінізмом, часописів.

Українська еміграція хоче і має право знати передсмертне слово видатного письменника — «Заповіт борцям за визволення». І я звертаюся до Вас з проханням зняти свою заборону на друкування «Заповіту», і, як що не погоджується з надрукуванням його в «Східняку», дайте такий дозвіл мені, в пам'ят'я мого особистого знайомства з Вашим человеком.

З глибокою пошаною до Вас і завжди готовий до Ваших послуг
Л.Бойко.

Хто нищить нашу культуру

Колись, коли ще існували недоброї слави табори ІРО, довелося мені якось зайти до таборової книгозбірні, з наміром одержати там щось для читання. Хотів взяти щось із творів українських старих письменників. Запитав творів Квітки-Основ'яненча, Панаса Миронного, М. Коцюбинського, Нечуй-Левицького... На це одержую відповідь: — «Творів цих письменників не маємо»...

Питаюся далі — творів Лесі Українки, Марка Вовчка... Відповідь одержав попередню: — «Творів цих письменників не маємо»...

На запитання, чи є твори В. Винниченка, я одержав відповідь, що твори В. Винниченка навіть заборонені для поширення, на еміграції вони давно не видаються...

Перехожу до істориків, публіцистів. Прошу творів Костомарова, П. Куліша, Максимовича, Потебні, Драгоманова. Відповідь: «Ні, того не тримаємо»...

Наприкінці запитався: — «Може є щось із творів Івана Франка?» Несподівано, одержав відповідь: — «Так. Зачекайте»... Чекаю. Бібліотекар, пошукавши трохи, приніс мені маленьку книжечку. Дивлюсь: «Лис-Микита» Ів. Франко. Виявляється, що інших творів Івана Франка — книгозбірня не має. «Ну, а може маєте «Кобзаря» Т. Шевченка.» На це мені бібліотекар подав тонесеньку книжечку — Т. Шевченко «Вибрані твори» — сторінок на 100. Це всь,

що малося там з творів великого письменника...

Стратив надію знайти щось у книгозбірні, що хотілося перечитати. Прошу дати мені, взагалі, те, що є в книгозбірні зараз. Чекати довго не довелося, бібліотекар мені виклав на стіл цілу купу різних книжок та брошур. Беру переглядаю... Першу... Другу... Десяту... Далі, далі... Усі ці книжки тлумачать про теж саме — про гноблення України москалями та про те, як ті, кляті москалі, забороняли та перешкоджали розвиткові української культури...

Стає ніяково якось — «москалі забороняли, перешкоджали», але все виникла велика українська література, насичена гуманітарними ідеями, а тепер здається, ніхто не забороняє, а виходять з друку на еміграції лише брошури, сповнені людоненавистницькою, фашистською отрутою, що падає з них тяжкими краплями...

Так і довелося мені підти з тієї книгозбірні без книжок, з тяжкою думкою: Хто ж справді гнобить і ганьбить українську культуру: чи ті «злі москалі», чи «свідомий український національний-провід», що керував у українських таборах?

А той «провід» до цього часу, як у тій бібліотеці, «меценує» скрізь у всіх культурних установах української еміграції.

С. К.

З листів і відгуків

... Дорогі Побратими! Це Ви примусили мене прокинутись від тієї довгої оплячки, яка було охопила всіх щирих, демократичних синів нашої рідної Батьківщини на еміграції. Довгі роки я не приймав жодної політичної пропаганди українських націоналістів. Моя душа вірила вперто, що все йде не в тому напрямку, якого бажають наші робітники та селяни, находячись тепер під сталінською диктатурою. Усі демократично думаючі сини українського народу повинні якнайшвидше об'єднатися навколо Українського Визвольного Руху. Я вірю в те, що

Український Визвольний Рух є потрібний справжній демократичний репрезентант всіх українців. Підтримуючи Вас, бажаю мати тісні зв'язки з Вами та одержувати «Бюлетень» постійно.

Англія.

*

Вітаю щиро Вас всіх. Прошу вишлїть 30 примірників «Бюлетеня», які потрібні для поширення серед українських емігрантів.

Англія.

...Уважаемые Друзья! Получил от Вас «Бюлетень УВР». Шлю Вам свой сердечный и братский привет. Желая Вам самых лучших успехов в Вашей работе и мужества в борьбе со всеми препятствиями и в столкновениях со всеми шовинистами и выродками-террористами. Я с гордостью поддерживаю Вашу организацию и желаю Вам достиг самых лучших успехов. Я сам казак Кубанского войска. Украина и Кубань одно целое, потому что наши предки — выходцы из Запорожской Сечи. Я историю очень хорошо знаю и люблю Украину, как свою Кубань. Украина — рідна наша мати. Ми и сейчас воспевает Украину... Нашу Украину я хорошо знаю и очень люблю. Галичане — народ непонятливый, я их не знаю и знать не хочу. Убедить их невозможно. Да пошлет Вам Господь свою помощь у Ваших стараниях послужить делу освобождения народов России, одинаково страдающих от тирании и рабства. Простите, что писал Вам по-русски. Я говорю по-украински могу, хорошо говорю, но писать забыл, ибо учился по-русски.

Німеччина.

*

...Прочитав „Бюлетень“. Був дуже радий, що знайшлась група сміливих серед української еміграції, що стала на той шлях. який дійсно приведе нас до нашої мети — визволення Батьківщини. Я гадаю, що українська еміграція зуміє відізнати позиції Українського Визвольного Руху від шовіністичних, расистських загибельних позицій різних „Рад“ та „Урядів“. Цілком погоджуюсь з платформою УВР.

*

...Ми дуже враділи, довідавшись про Ваше рішення підтримати наш український національний прапор у шерегах реальних сил, що готуються до битви проти комуністичної тиравії. Її панове били жидів, різали поляків, нападали на стомлені, відступаючі вімецькі частини. Тепер увесь сенс боротьби вони вбачають не в боротьбі з комунізмом, а з росіянами. Ганьба їм, що підняли на вас патріота — сивого сина України — свою злочинну руку Ніж, кулак, пістоля не славлять Україну...

Німеччина.

*

... Радію з появи вашого „Бюлетеня“, який стоїть на становищі порозуміння з росіянами, які визнають суверенність прав українського народу... Поборювання самозваного „Уряду УНР“ та крайніх націоналістичних партій російських і українських є на часі. Бажаю Вам успіху у Вашій тяжкій праці...

*

... Коли Ви ще не маєте достатніх власних зв'язків у Зах. Берліні, то із задоволенням візьму на себе обов'язок постачати місцевих представників чужоземної преси вашими матеріалами...

Зах. Берлін.

*

... Ми будемо вести твердо та неухильно нашу демократичну роботу. Ваші матеріали ми роздали людям. Ваші ідеї — свята права. Розумні, не засліплі чадом нацизму, расизму шовінізму, ваші люди важуть це і вітають вас, дорогі члени Виконавчого Комітету УВР. Хорони вас Бог!

Німеччина.

...Ми маємо вже більше 300 адрес українців у Бельгії, яких повинні постачати літературою УНРада багато грошей ссала з людей а ми не хочемо зразу балакати про гроші. Бельгія

*

... Вірте, шановний пане Отамане, що український народ з вами й вже близький той час, коли всі вороги демократії нацисти-терористи, нацисти-шовіністи щезнуть, як роса на сонці, бо вони не можуть репрезентувати український народ, якому вони хотіли б накласти нове ярмо своєї диктатури. Цього не буде. З поваленням комунізму, щезнуть і нацистські тоталітаристи. Німеччина.

*

...Отже потроху поширюється єдина можливість та здорова ідея співпраці зі всіма народами ССРСР і, в першу чергу, з народом російським. Наш погляд наші позиції будуть міцними, але тільки тоді, коли ми самі знатимемо цілком певно, за що ми боремося. Я думаю, що наше чітке ставлення до „російського питання“ з'явиться тією базою, навколо якої всі знайдуть загальне розуміння. П. п. Лівичський, Багряний та інші подібні — до нас віколи не придуть і нам їх не потрібно. Треба буде просякнути всі українські установи нашими прибічниками, треба пустити туди свіжого повітря. Я стою за те, щоб всім незалежним українцям об'єднатися, не утворювати багатьох роздрібневих організацій. Тоді нам боротися буде легше...

Канада

Об'яви і оголошення

РОЗШУК

Максим Б л и щ (с. Пескуровичи, Львівщина) розшукує батька — Василя, а також Ганну та Катерину Мань, мешкаючих у США. Писати до редакції «Бюлетеню УВР».

До друзів і прихильників УВР

Зібрані гроші в Німеччині просимо пересилати на адресу: München, Bayerische Vereinsbank, — Postscheckkonto 9785, für Bankkonto 408596.

З інших країн гроші пересилати через банк на адресу: München, Bayerische Vereinsbank, Bankkonto N 408596, або міжнародними поштовими купонами.

Одночасно просимо всіх друзів і прихильників створювати групи сприяння Українському Визвольному Рухові та надсилати до Редакції „Бюлетеня“ відгуки і дописи.

Надсилайте підписні листи з підписами про схвалення засад УВР.

«БЮЛЕТЕНЬ» видає Виконавчий Комітет Ради Українського Визвольного Руху

Поштова адреса редакції: W. Solotarensko. München 37, Postfach 19, Germany. Ціна 30 гф. (Preis 30 Pfg.)